

VZAJEMNA KNJIŽNICA

Majda Emeršič

Vzajemna knjižnica je organizacijska enota Mariborske knjižnice in deluje kot sestavni del knjižnične mreže.

Ko je v občini Maribor komisija za kulturo pri občinskem svetu zveze sindikatov Maribor jeseni 1975. leta organizirala prvi seminar za organizatorje kulturnega življenja v organizacijah združenega dela, je bila pomembna tema seminarja »položaj in pomen knjige v združenem delu«, o kateri je govoril prof. Ignac Kamenik, takrat ravnatelj Mariborske knjižnice.

Razgovor na seminarju je pokazal, da bi v organizacijah združenega dela lahko zaživela vzajemna knjižnica s skupnim prizadevanjem sindikata in Mariborske knjižnice.

Sedaj je bilo treba začeti z akcijo. Nosilec akcije je bila komisija za kulturo pri OS ZSS Maribor, vključili pa sta se še Mariborska knjižnica in Kulturna skupnost Maribor. Sledila je vrsta delovnih sestankov, pogovorov, izdelani so bili osnutki samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju vzajemne knjižnice organizacij združenega dela občine Maribor in osnutki pravilnika o delovanju vzajemne knjižnice. Po razpravi o osnutkih sta bila izdelana predloga sporazuma in pravilnika. V tem času, trajalo je več kot leto dni, je bilo treba ovreči vrsto pomislekov in nasprotovanj, tako med posamezniki na področju kulturnih dejavnosti kot pri družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih v organizacijah združenega dela.

Marca meseca 1978. leta so štiri delovne organizacije podpisale samoupravni sporazum o vzajemni knjižnici. To so bile Gradis, TOZD gradbena enota Maribor, Kreditna banka Maribor, Pinus-Rače in Svila. Decembra 1980 je bilo že 10 podpisnic, v letu 1981 bodo pristopile še štiri enovite delovne organizacije oziroma temeljne organizacije združenega dela.

Med podpisnicami so organizacije združenega dela s področja tekstilne industrije, gradbeništva, financ, kemične in kovinske industrije, gozdarstva in komunale.

Izobrazbeni nivo je različen, delo marsikje poteka v več izmenah, v tekstilni industriji so zaposlene pretežno ženske, mnogo je delavcev iz bratskih republik, gradbišča in posamezni obrati so izven Maribora.

Kako oblikovati kolekcije, kako zastaviti izposojno v izposojevaliških vzajemne knjižnice v organizacijah združenega dela, kdo naj izposoja, kakšno evidenco naj vodi, da bo znano število bralcev, starostna struktura, da bodo želje delavcev vplivale na nabavo knjig in še vrsto drugih problemov je bilo treba rešiti.

Deset podpisnic ob koncu leta 1980 dokazuje, da je bilo delo pravilno zastavljeno, sedaj pa so v teku dopolnitve.

Po predhodni obravnavi je odbor vzajemne knjižnice pripravil predlog dopolnitev in sprememb samoupravnega sporazuma o vzajemni knjižnici in predlog dopolnitev pravilnika o vzajemni knjižnici in predloge sprememb in dopolnitev poslal v razpravo in potrditev podpisnicam sporazuma.

Junija 1981 so bile spremembe in dopolnitve sprejete.

Mariborska vzajemna knjižnica je vzbudila v Sloveniji dokaj zanimanja. O akciji so pisala sredstva javnega obveščanja, predvsem Delavska enotnost in Komunist. Že 1979. leta so kulturne diagonale TV Ljubljana govorile o oživljanju kulturnega življenja delavcev v nekaterih organizacijah združenega dela v Mariboru in predstavile tudi delovanje vzajemne knjižnice. Opozorile so na to, da je delovanje vzajemne knjižnice ogranizirano znotraj knjižnične mreže, da je zagotovljena strokovna obdelava knjig in da so bila že od vsega začetka s samoupravnim sporazumom o vzajemni knjižnici dogovorjena vsa razmerja med podpisnicami.

Akcijski odbor »Knjiga« pri CK ZKS, ki je organiziral vrsto pogovorov v organizacijah združenega dela o izkušnjah podružbljanja knjižne politike in pri ustvarjanju materialnih in organizacijskih pogojev za razvijanje celovite bralne kulture, je marca 1980 imel tak pogovor v Gradisu, TOZD gradbena enota Maribor.

Pogovor je bil izredno zanimiv, tako za Mariborčane kot tudi za člane akcijskega odbora »Knjiga«, saj je Gradis med vsemi podpisnicami samoupravnega sporazuma o vzajemni knjižnici pišal v svojih prizadevanjih, približati knjigo vsem svojim delavcem, najdlje. V Gradisu imajo kolekcijo slovenskih in kolekcijo srbohrvaških knjig, knjige vozijo na gradbišča, za svoje mlade bral-

ce so organizirali tekmovanje za Kidričevo bralno značko, vključili so marksistično knjižnico v vzajemno knjižnico in kolekcijo 60 knjig poslali svojim delavcem na gradbišče v Iran.

Posledica tega in takih pogovorov članov odbora sta bila dva sestanka na CK ZKS pri izvršnem sekretarju za kulturo tovarišu Francu Šaliju, septembra 1980. Ožja delovna skupina: Kamenik, Kramberger, Emeršič je dobila nalogo, da pripravi teze o vzajemni knjižnici. Odbor je o teh tezah januarja 1981 razpravljal, jih dopolnil in aprila 1981 je v zbirki Družbenopolitično usposabljanje št. 3 pri Delavski enotnosti izšla knjižica Vzajemna knjižnica.